

**TÜBİTAK 1505
ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞBİRLİĞİ
DESTEK PROGRAMI**

**PROJE ÖNERİ DEĞERLENDİRME RAPORU
(AGY205-02)
HAZIRLAMA KILAVUZU**

TÜBİTAK

Haziran 2013

İLKE VE ETİK KURALLAR

Proje önerisini değerlendirecek olan hakemler, bireysel değerlendirme çalışmalarında uyulması gereken ilke ve etik kuralları göz önünde bulundurmaldırlar. Bu kurallar aşağıda sıralanmıştır:

- Hakemin projeleri objektif olarak değerlendirmesi gerekmektedir, fırsat eşitliği, kişisel/kurumsal vb. ilişkiler ve yorumlar dikkate alınmamalıdır. Hakemin, başkaları tarafından çıkar çatışması/çakışması olarak algılanabilecek kişisel ilişkileri varsa, aşağıdaki hususlar da dikkate alınarak, değerlendirme yapılmamalıdır. Böyle hallerde TÜBİTAK'a bilgi verilmeli söz konusu projelerin değerlendirme aşamasında yer alınmamalıdır.

Çıkar çatışması/çakışması olarak yorumlanabilecek ilişki ve durumlar:

- o Projenin, kendileriyle, eş ve çocuklarıyla, anne-baba ve kardeşleriyle, halen ya da son bir yıl içerisinde ortağı olduğu veya yönetiminde ve/veya yönetim kurullarında yer aldığı kuruluş ve işletmelerle ilişkili olması,
 - o Proje önerisini sunan kuruluşlarda çalışıyor/danışmanlık yapıyor olmak,
 - o Proje önerisini sunan müşteri kuruluşun rakibi bir firmada çalışıyor/danışmanlık yapıyor olmak,
 - o Proje hakkında görüş bildirmiş olmak ve/veya projenin hazırlanmasına herhangi bir katkıda bulunmuş olmak,
 - o Daha önce yargıya intikal eden ihtilafların tarafları (hasım) olmak,
 - o Akraba veya boşanmış olsalar bile hısım olmak (3. derece dahil, kan bağı ile ve/veya ortadan kalkmış olsa bile evlilik bağı nedeniyle 2. derece dahil, sıhri hısım olmak),
 - o Tarafsız davranmayı önleyecek derecede olumlu/olumsuz düşünce/önyargı sahibi olmak,
- tarafsızlığı kuşkuya düşürebilecek diğer önemli sebeplerdir.

- Proje değerlendirmelerinde gizliliğe riayet edilmelidir.
- Proje içerikleri ve proje önerisi hiçbir şekilde dışarı taşınmamalı; içeriğin başkaları tarafından kullanılma olasılığı engellenmelidir.

Proje değerlendirmelerinde **olumlu ve olumsuz** görüşler **gerekçelendirilmeli** ve gerektiğinde TÜBİTAK tarafından kuruluşlara yazılı olarak bildirilebilecek şekilde/üslupta verilmelidir.

ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞBİRLİĞİ DESTEK PROGRAMI HAKKINDA BİLGİLENDİRME

Ülkemizin kalkınma perspektifi ekonominin yüksek teknolojiye dayalı olmasını zorlamakta, dolayısıyla Ar-Ge projelerinin desteklenmesi daha da önem kazanmaktadır. Ar-Ge faaliyetleri ve desteklerinin ekonomik ve sosyal ülke refahını artırmaya odaklanarak daha etkili olması için son yıllarda bir dizi önlem üretilmiştir.

Bu kapsamda üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi, üniversitelerdeki bilgi birikimi ve teknolojinin, yeni ya da geliştirilmiş bir ürüne veya sürece dönüştürülerek sanayi kuruluşlarının ve toplumun istifadesine sunulması, ülkemiz kalkınmasında öne çıkan hedefler arasındadır.

1505 Üniversite-Sanayi İşbirliği Destek Programı üniversite, kamu araştırma merkez ve enstitüleri ile eğitim ve araştırma hastanelerindeki bilgi birikiminin, özel sektör kuruluşlarının ihtiyaçları doğrultusunda ürüne ya da sürece dönüştürülerek sanayiye aktarılması yoluyla ticarileştirilmesine katkı sağlamak amacıyla oluşturulmuştur.

Projedeki Ar-Ge faaliyetleri “Yürütücü Kuruluş” statüsündeki üniversitelerde, kamu araştırma merkez ve enstitülerinde veya eğitim ve araştırma hastanelerinde çalışan “proje ekibi” tarafından gerçekleştirilecek olup, “Müşteri Kuruluş” statüsündeki özel sektör kuruluşunun projede **Ar-Ge faaliyeti yapması beklenmemektedir**. Buna karşılık Müşteri Kuruluşun detaylı ve gerçekçi bir “Proje Sonuçlarını Uygulama Planı (PSUP)” hazırlayarak proje çıktılarını **ticarileştirmesi koşulu** aranmaktadır.

Programa destek başvurusu yapılan projelerin değerlendirme kriterlerinde OECD tarafından hazırlanmış olan Oslo ve Frascati Kılavuzlarındaki tanımlar ve kavramlar esas alınmıştır.

Proje kapsamında bir yüksek lisans veya doktora tezi yürütme zorunluluğu bulunmamaktadır. Ayrıca Program desteği ile yalnız “temel araştırma”dan ibaret bir Ar-Ge çalışması yapılması istenmemektedir. Bu program kapsamında desteklenen Ar-Ge projeleri “yeni ürün geliştirilmesi”, “ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi”, “maliyet düşürücü ve standart yükseltici yeni tekniklerin geliştirilmesi” veya “yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi” hedeflerinden en az birini taşımaktadır. Destek sağlanacak projelerin;

- Kavram geliştirme,
- Teknolojik/teknik ve ekonomik yapılabirlik etüdü,
- Geliştirilen kavramdan tasarıma geçiş sürecinde yer alan laboratuvar ve benzeri çalışmalar,
- Tasarım, tasarım geliştirme ve tasarım doğrulama çalışmaları,
- Prototip üretimi,
- Pilot tesisin kurulması,
- Deneme üretimi ve tip testlerinin yapılması,
- Saha testlerinde karşılaşılan tasarım kaynaklı sorunların çözümü faaliyetleri,

aşamalarının tamamını veya bir kısmını içermesi beklenir.

Projelere sağlanacak olan destek miktarı projenin niteliğine göre belirlenecek ve Müşteri Kuruluş KOBİ ise proje bütçesinin %75'i, Büyük ölçekli ise %60'ı TÜBİTAK, geriye kalan kısmı ise Müşteri Kuruluş tarafından karşılanacaktır. Proje bütçesi için üst sınır 1.000.000 TL ve destek süresi proje bazında en fazla 24 ay olarak belirlenmiştir (Proje ekibindeki kadrolu çalışanlara ödenen Proje Teşvik İkramesi (PTİ) ile Yürütücü Kuruluşa ödenen -proje bütçesinin %5'i tutarındaki- Proje Kurum Hissesi, proje bütçesinin ve dolayısıyla yukarıdaki 1.000.000 TL limitinin dışında olup, sözkonusu ödemelerin tamamı TÜBİTAK tarafından karşılanmaktadır).

DEĞERLENDİRME RAPORUNUN HAZIRLANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Programa sunulan proje önerileri “İfade Bağlantılı Derecelendirme Ölçeği” yöntemi kullanılarak aşağıda belirtilen üç boyutta değerlendirilmektedir:

- I. **Boyut:** Endüstriyel Ar-Ge İçeriği, Teknoloji Düzeyi, Yenilikçi Yönü,
- II. **Boyut:** Proje Planının ve Kuruluş Altyapısının Proje İçin Uygunluğu,
- III. **Boyut:** Proje Çıktılarının Ekonomik Yarara Ve Ulusal Kazanıma Dönüştürülebilirliği.

Her bir boyut için “ÇOK İYİ”, “İYİ” veya “İYİ DEĞİL/YETERSİZ” dereceleri kullanılmaktadır. Her bir derecenin altında yönlendirme amaçlı kriterler yer almaktadır.

Öncelikle her boyut için, “ÇOK İYİ”, “İYİ” veya “İYİ DEĞİL/YETERSİZ” dereceleri altında listelenen kriterlerden uygun bulunanların işaretlenmesi beklenmektedir. Ayrıca, listede yer almayan kriterler de gerekirse ilave edilebilir.

Formda başlıklar halinde verilen her bir boyut için “ÇOK İYİ”, “İYİ” veya “İYİ DEĞİL/YETERSİZ” derecelerinden sadece biri işaretlenmelidir.

“ÇOK İYİ”, “İYİ” ya da “İYİ DEĞİL/YETERSİZ” dereceleri altında sunulan kriterler, ilgili boyutun değerlendirilmesi için öne çıkan genel unsurlardır. Derecelerin altında işaretlenen kriterlerin ağırlığı/etkisi; teknoloji alanı, proje ekibinin daha önce benzer ya da ilişkili projeler gerçekleştirmiş olması gibi etkenlere bağlı olarak projeden projeye değişebilmektedir. Dolayısıyla işaretlenen kriter sayısına göre yargıya varılması zorunlu değildir. Hakem, nihai değerlendirmesini yansıtan **dereceyi** işaretlemeli ve **gerekçesini** mutlaka vermelidir.

Birden fazla teknolojik alanda uzmanlık gerektiren disiplinlerarası projelerin değerlendirilmesinde, hakemlerin proje konusunun kendi uzmanlık alanlarına giren unsurlarını detaylı biçimde incelemesi beklenmektedir.

1. PROJE BİLGİLERİ

Hakemlik ödemelerinin yapılabilmesi için IBAN (International Bank Account Number) bilgisi bu bölümde verilmelidir.

2. PROJENİN ENDÜSTRİYEL AR-GE İÇERİĞİ, TEKNOLOJİ DÜZEYİ VE YENİLİKÇİ YÖNÜ

Projenin yenilikçi ve özgün yönlerinin ortaya konulmasında ortak kavramların kullanılmasını sağlayacak yenilik tanım ve sınıflandırmasındaki açıklamalar aşağıda verilmiştir. Gereçeklerinizi oluştururken bu açıklamaları dikkate almanız beklenmektedir.

Yenilik: Bir fikri, satılabilir, yeni ya da geliştirilmiş/iyileştirilmiş bir ürün veya mal ve hizmet üretiminde kullanılan yeni ya da geliştirilmiş bir yöntem haline dönüştürmeyi; renk ya da dekorasyondaki değişiklikler ve benzeri bütünüyle estetik alana yönelik değişiklikler ile ürünün yapı, nitelik ya da performansını teknik açıdan değiştirmeyen görünüm farklılıklarından ibaret basit değişiklikler hariç teknolojik yenilik yapma ya da yaratma süreci, bir dizi bilimsel, teknolojik/teknik, mali ve ticari etkinliği ifade eder.

Üründe yenilik: Teknolojik açıdan yeni ürün, önceki ürün kuşağıyla karşılaştırıldığında malzemesi, parçaları ve yerine getirdiği işlevler açısından öze ilişkin teknolojik farklar gösteren bir ürünü ifade eder.

Üretim yöntemlerinde (süreç) yenilik: Geleneksel üretim tesislerinde üretilemeyen, yeni ya da geliştirilmiş ürünlerin üretilmesinde veya halen üretilmekte olan ürünlerin yeni tekniklerle üretilmesinde kullanılan yöntemi ifade eder.

Yenilik Sınıflandırması

Ürün yeniliği

- Firmada mevcut bir ürünün teknolojik olarak iyileştirilmesi (temel bir üründe yapılan değişikliklerle yeni ürünler geliştirilmesi veya mevcut bir ürünün yeni bir alana uygulanması için yapılan uyum çalışmaları),
- Firma için yeni bir ürün geliştirilmesi (benzerleri pazarda veya sektörde mevcut olup firmanın ürün ailesinde olmayan bir ürünün geliştirilmesi),
- Firma için yeni bir platform geliştirilmesi (kendisinden yeni modellerin türetilbileceği temel bir ürünün geliştirilmesi),
- Ülke için yeni bir ürün geliştirilmesi,
- Dünya için yeni bir ürün geliştirilmesi (yeni bir fikir odağında dünya pazarlarında olmayan bir ürünün geliştirilmesi).

Süreç yeniliği

- Maliyet düşürücü veya standart/kalite yükseltici sonuçların elde edilmesi amacıyla yeni tekniklerin geliştirilerek uygulanması,
- Üretimle ilgili yeni bir yöntem veya teknoloji geliştirilmesi.

Projenin endüstriyel Ar-Ge içeriği, teknoloji düzeyi ve yenilikçi yönü ile ilgili olarak gerekçe açıklanırken aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir.

Bu boyuta ilişkin işaretlemelerinizi dikkate alarak; projenin endüstriyel Ar-Ge içeriğini, teknolojik düzeyini, yenilikçi yönünü, yürütücü kuruluşun (proje ekibinin) projedeki Ar-Ge çalışmalarına özgün katkısını, projede kullanılan yöntemi ve yaklaşım sistematığını değerlendiriniz.

Özellikle İYİ DEĞİL/YETERSİZ bölümünden yaptığınız işaretlemelerin projedeki önemini ve ağırlığını gerekçeleriyle birlikte açıklayınız.

İYİ DEĞİL/YETERSİZ tanımı altında verilen kriterlerin seçilmesine rağmen, bu boyutun derecesi için İYİ ya da ÇOK İYİ işaretlenmesi durumunda, seçiminize neden olan unsurları gerekçeleriyle birlikte açıklayınız.

Projenin yenilikçi yönlerini değerlendirirken kuruluşların beyanları dışında, kendi bilgi ve araştırmalarınıza dayanan görüşünüzü belirtiniz.

3. PROJE PLANI İLE YÜRÜTÜCÜ VE MÜŞTERİ KURULUŞUN ALTYAPISININ PROJE İÇİN UYGUNLUĞU

Proje planının ve kuruluşların altyapısının proje için uygunluğu ile ilgili olarak gerekçe açıklanırken aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

Kaynakların etkin ve verimli bir biçimde kullanılmasına yönelik olarak iş paketleri ve çıktı tanımlarını, zaman ve maliyet planlamasını; proje organizasyonu ve proje yönetimini; Ar-Ge olanakları ve Ar-Ge deneyimlerini bu boyuta ilişkin işaretlemelerinizi de dikkate alarak değerlendiriniz.

Müşteri kuruluşun proje sonuçlarını ticarileştirme veya kendi bünyesinde uygulayabilme yeteneklerini de bu kapsamda değerlendiriniz.

Özellikle İYİ DEĞİL/YETERSİZ bölümünden yaptığınız işaretlemelerin projedeki önemini ve ağırlığını gerekçeleriyle birlikte açıklayınız.

Ayrıca lisans ve üzeri derecelerdeki proje ekibinin uzmanlık alanlarının projedeki Ar-Ge çalışmaları için uygunluğunu ve projede kullanılacak yöntem ve donanımlar için yetkinliğini irdeleyiniz.

4. PROJE ÇIKTILARININ EKONOMİK YARARA VE ULUSAL KAZANIMA DÖNÜŞEBİLİRLİĞİ

Proje çıktısının müşteri kuruluş tarafından ekonomik yarara ve ulusal kazanıma dönüştürülebilirliğini ve etkilerini; projedeki üniversite-sanayi etkileşiminin sürekli bir işbirliğine dönüşme potansiyelini projenin sosyo-kültürel hayata etkisini; eğitim, sağlık, bölgelerarası gelişmişlik, istihdam gibi konularda iyileştirme sağlama potansiyelini, bilimsel ve teknolojik bilgi birikimini bütünüleyici ve sinerjik etkisini, çevreye duyarlılığını vb. dikkate alarak değerlendiriniz.

Bu bölümde özellikle proje çıktısının ticarileşmesine yönelik somut hedeflerin/planlamaların olup olmadığını sorgulayınız.

Özellikle İYİ DEĞİL/YETERSİZ bölümünden yaptığınız işaretlemelerin projedeki önemini ve ağırlığını gerekçeleriyle birlikte açıklayınız.

Projenin ekonomik kazanımıyla ilgili öngörülerin herhangi bir analize dayanıp dayanmadığını irdeleyiniz.

5. PROJENİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Projenin desteklenmesi durumunda, destek kapsamı bu bölümdeki görüşlerden yararlanılarak oluşturulmaktadır. Bu nedenle proje süresi, gider kalemleri ve personel katkılarına ilişkin gerekçeli görüşlerinizi belirtiniz ve miktar olarak fazla bulduğunuz unsurlar varsa somut (rakamsal) öneriler yapınız.

Personel giderlerinin uygunluğunun değerlendirmesinde, proje ekibini oluşturan bursiyer, süreli sözleşmeli ve kadrolu personel için ayrı ayrı ve her bir personelin niteliğinin yapılacak işlerle uyumu göz önüne alınarak personelin sayısı, katkı oranları ve projede görev alma sürelerine ilişkin kapsam belirtilmelidir..

Projenin Ar-Ge niteliğinin iyileştirilmesi, bilimsel ve teknolojik boyutunun derinleştirilmesine ve projenin uygulama etkinliğinin artırılmasına yönelik var ise, önerilerinizi belirtiniz.

Proje konusunun, ülkenin öncelikli teknoloji alanlarında yer alıp almadığını gerekçeleriyle açıklayınız. Öncelikli alanlar “**enformatik, esnek üretim/esnek otomasyon, uzay ve havacılık teknolojileri, gen mühendisliği/biyoteknoloji, ileri malzeme teknolojileri, çevreye duyarlı teknolojiler**” olarak belirlenmiştir.

7. SIKÇA SORULAN SORULAR:

a. Ücret ve Ödemeler:

Ücretlendirmeyle ilgili bilgi <http://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/sanayi/ulusal-destek-programlari/1505/icerik-formlar> adresinde HAKEM İZLEYİCİ BİLGİ SETİ başlığı altında yer almaktadır. Hakemlik ücreti ile ilgili işlemler ıslak imzalı hakem raporunun ve Hakemlik Sözleşmesinin TÜBİTAK'a ulaşması sonrasında başlatılır.

b. Hakem Raporunun Gönderilmesi:

Hakem raporu eteydeb.tubitak.gov.tr adresinden doldurulup online gönderilir. Elektronik imza kullanılmıyorsa ayrıca hakem raporu çıktısının ve bu çıktıyla birlikte sistemin otomatik olarak üreteceği Hakemlik Sözleşmesinin ıslak imzalı olarak TÜBİTAK'a gönderilmesi gerekmektedir.

Eğer ilk defa hakemlik yapılıyorsa sisteme giriş ARBIS kullanıcı adı ve parolasıyla yapılır. Daha sonra sistem tarafından yönlendirme yapılır, kullanıcı adı olarak TC kimlik numarası ve belirleyeceğiniz parola ile sistem kullanılır.

Hakem atamaları ve hakemlerle iletişimde ARBIS kayıtları esas alındığından bilgilerin güncel tutulması önem arz etmektedir. ARBIS'e erişim için arbis.tubitak.gov.tr adresi kullanılır.

c. Son Gönderme Tarihi ve Gecikmeler:

Hakem raporlarının gecikme süreleri sistemde kayıt altında tutulmaktadır. Hakem, raporunu belirtilen tarihe kadar TÜBİTAK'a sunmadığı takdirde söz konusu rapor dikkate alınmayabilir. Bu durumda yeni bir hakem seçilebilir veya mevcut hakem raporları çerçevesinde değerlendirme sonuçlandırılabilir.

d. Yürütücü Kuruluşun Ziyaret Edilmesi Halinde Yapılması Gerekenler:

Hakem TÜBİTAK tarafından istendiği durumlarda yürütücü kuruluşu (üniversite ya da kamu araştırma merkez ve enstitüsünü) ziyaret eder. Ziyaret öncesinde proje önerisini incelemeli, özel notları dikkate almalı ve varsa projenin açıklığa kavuşturulması için gerekli gördüğü ek bilgileri/açıklamaları yürütücü kuruluştan talep etmelidir. Hakemler ziyaretleri sırasında yanlarında üçüncü şahıs bulundurmamalıdır.

Hakemin, ziyaret sırasında projeye müdahil olmamaya özen göstererek; projenin Ar-Ge niteliğinin iyileştirilmesi, bilimsel ve teknolojik boyutunun derinleştirilmesine ve projenin uygulama etkinliğinin artırılmasına yönelik önerilerini proje yürütücüsüne iletmesi faydalı olacaktır.

e. Hakeme Özel Notlar:

Proje önerisinde yeterince belirtilmemiş konuların açıklığa kavuşturulması, projenin sağlıklı olarak değerlendirilebilmesi ve projenin desteklenmesi durumunda destek kararının oluşturulabilmesi amacıyla hakeme özel notlar iletilebilmektedir. Hakeme özel notlar gerekçeleriyle birlikte açık şekilde cevaplanmalıdır.

f. Proje Değerlendirme Süreci Nasıl İşler:

Proje önerisine ilişkin karar, ilgili Teknoloji Grubu Yürütme Komitesinde, proje önerisi ve hakem raporları dikkate alınarak oluşturulur.

g. Hakem Raporlarının Gizliliği:

Hakem raporu ve içeriği, TÜBİTAK dışındaki kişi/kuruluşlara aktarılmamaktadır.

h. Sistemde Yaşanan Sorunlar:

Yazılım kaynaklı sorunları ve görüş/önerilerinizi bildirmek için prodis@tubitak.gov.tr adresine e-posta gönderebilirsiniz.